

RETEN PÅ BORNHOLM DOM

afsagt den 9. august 2019

Sag BS-9104/2018-BOR

Part 1

og

Part 2

(begge advokat Simon Heising)

mod

Part A

(advokat Selma Kronberg Pedersen)

og

Part B

(advokat Magdalena Hochnowska)

Denne afgørelse er truffet af [redacted] Dommer [redacted].

Sagens baggrund og parternes påstande

Denne sag, der er anlagt den 5. marts 2018, drejer sig om mangler ved et nybygget sommerhus.

Sagsøgerne, [redacted] Part 1 [redacted] og [redacted] Part 2 [redacted], har i deres endelige påstand påstået de sagsøgte [redacted] Part A [redacted] og [redacted] Part B [redacted] dømt til en for begge, begge for en at betale sagsøgerne 1.114.581,68 kr. med procesrente fra den 5. marts 2018.

Sagsøgerne har endvidere påstået sagsøgte [redacted] Part A [redacted] dømt til at betale sagsøgerne yderligere 8.000 kr. med procesrente fra den 5. marts 2018.

Sagsøgerne har herudover påstået sagsøgte **Part B** dømt til at betale sagsøgerne yderligere 10.026,78 kr. med procesrente fra den 5. marts 2018.

Sagsøgte **Part A** har påstået frifindelse, og har overfor sagsøgerne nedlagt en selvstændig påstand om betaling af 104.684,06 kr. inkl. moms med procesrente fra den 5. marts 2018.

Sagsøgte **Part B** har påstået frifindelse, subsidiært at sagen afvises.

Sagsøgerne har påstået frifindelse overfor sagsøgte **Part A's** selvstændige påstand.

Sagsøgernes påstand er opgjort således:

Opførelse af nyt enfamiliehus på 65 m2 (kr. 12.800,- x 65 m2)	832.000,00 kr.
Nedrivning af eksisterende hus	100.000,00 kr.
Beløb i alt for nedrivning og opførelse af nyt hus	<u>932.000,00 kr.</u>
Rådgiverprojektering; 10 % af den samlede byggeomkostning	93.200,00 kr.
Tilsyn af byggearbejdet; 3 % af den samlede byggeomkostning	27.960,00 kr.
Udgifter til bortskaffelse af bygnings- og husholdningsaffald	5.500,00 kr.
Udgifter til fejlretning af el, jf. bilag 110	5.024,68 kr.
Udgifter til vvs, reparation af vand- og kloakrør, jf. bilag 111	4.463,62 kr.
Udgifter til flytning af stort vindue, klargøring til drænfolk, jf. bilag 112	4.500,00 kr.
Udgifter til dræn fratrukket værdiforøgelse, jf. bilag 113	19.574,00 kr.
Udgifter til flytning og opmagasinering af indbo i 3 måneder	10.000,00 kr.
Udgifter til teknisk bistand, jf. bilag 114	4.359,38 kr.
Udgifter til opretning af grund, jf. bilag 115	8.000,00 kr.
Overfor begge sagsøgte i alt	<u>1.114.581,68 kr.</u>

Yderligere påstand over sagsøgte **Part A**

Udgifter til vvs, vandindføring, jf. bilag 109	8.000 kr.
--	-----------

Yderligere overfor sagsøgte [Part A] i alt	<u>8.000 kr.</u>
Yderligere påstand overfor sagsøgte [Part B]	
Udgifter til rengøring af hytte	5.000,00 kr.
Udgifter til el-opvarmning af hytte, jf. bilag 117	5.026,78 kr.
Yderligere overfor sagsøgte [Part B] i alt	<u>10.026,78 kr.</u>
<u>Sagsøgernes påstande i alt</u>	<u>1.132.608,46 kr.</u>

Oplysningerne i sagen

Dommen indeholder ikke en fuldstændig sagsfremstilling, jf. retsplejelovens § 218 a.

Der er til brug for sagen indhentet to skønserklæringer.

Forklaringer

Der er afgivet partsforklaring af sagsøgerne og de sagsøgte. Der er afgivet vidneforklaring af [Vidne 1], [Vidne 2] og [Vidne 3].

Sagsøgeren [Part 1] har forklaret blandt andet, at hun i 1979 er uddannet byplanlægger på Arkitektskolen. Hun er ikke uddannet arkitekt. Hun har siden 1985 arbejdet som journalist og kommunikationsrådgiver. Hun har for ca. 45 år siden været gift med sagsøgte [Part A]. Hun har med sagsøgte [Part A] en datter på 45 år. Hun og datteren er tæt knyttet til Bornholm, da hun selv er født og opvokset i Rønne, og da bedsteforældrene bor på Bornholm. Hun har ingen erfaringer med byggeri. Hun købte i 2006 en lille hytte i Bølshavn. Da datteren fik familie, blev hytten for lille. Hele området, hvor ejendommen er beliggende er omfattet af en deklARATION, hvor der er udstukket byggefelter, så hvis de ville have mere plads, skulle det ske indenfor ejendommens byggefelt. De lavede research på, hvad de kunne få for pengene. Ifølge deklARATIONEN skulle det være et hus med tegltag. Det skulle være et enkelt projekt, da det til sin tid skulle overtages af datteren, som så ikke skulle opleve det som en belastning at overtage ejendommen, når sagsøgerne en gang var væk. Sagsøgerne havde

blandt andet kontakt til Mønhuset og EBK huse, der bekræftede at kunne udføre en tilbygning, som sagsøgerne ønskede. Da sagsøgte **Part A** erfarede, at sagsøgerne ville bygge et sommerhus, tilbød han bygge et hus til dem, da han havde udviklet et modulbyggesystem, som var både enkelt, nemt, billigt og hurtigt at lave. Sagsøgte **Part A** havde erfaringer med byggeri og oplyste at have gang i nogle byggerier i Københavns Sydhavn, som de kunne se og vurdere, om det var noget for dem. **Part A** havde en håndværkergruppe, som han kaldte sit "Dreamteam", og som havde erfaringer med hans modulbyggesystemer. Sagsøgerne syntes om det byggeri, som de så i Sydhavnen. Det var enkelt og bæredygtigt. Sagsøgte **Part A** virkede meget begejstret for at skulle bygge et hus til sagsøgeren og hendes og sagsøgte **Part A's** datter. Derfor gik sagsøgernes ikke videre med overvejelser om løsninger fra andre byggefirmaer, der havde m2-priser, der nogenlunde svarede til sagsøgte **Part A's** pris. Sagsøgerne fik ikke en kontrakt eller et skriftligt tilbud, men et overslag, nogle mails, og mundtligt fik de at vide, at det var et nøglefærdigt hus. På et møde med sagsøgte **Part A** spurgte hun, hvem der gjorde hvad. Sagsøgte **Part A** oplyste, at han nok skulle tage sig af det hele. Hun havde tillid til sagsøgte **Part A**, og at han holdt det, han lovede. Sagsøgte **Part A** udtalte, at sagsøgerne kunne sove roligt om natten, og at de skulle ikke gøre noget selv. Sagsøgte **Part A** var vant til at arbejde med sit "Dreamteam", der kunne opføre **Part A's** modulbyggesystem. Sagsøgte **Part A** oplyste, at systemet var gennemarbejdet ned til mindste skrue. Sagsøgerne havde tillid til, at sagsøgte **Part A** havde overblikket over byggeriet og dets leverancer. På sagsøgte **Part A's** anbefaling oprettede sagsøgerne en konto i byggemarkedet Fridolf til brug for **Part A's** bestillinger m.v. til byggeriet. Regninger blev attesteret af sagsøgte **Part A**. Sagsøgerne havde ikke noget at gøre med entreprisekontrakten med det polske firma. Det var sagsøgte **Part A**, der lavede den. Sagsøgerne fik den til orientering. **Part A** oplyste, at det ikke var noget, der vedrørte dem, og de reagerede derfor ikke på den. Det var sagsøgte **Part A**, der tegnede og lavede byggeplanen. Der er først foretaget revisioner heri efter sagsøgte **Part B's** medarbejdere forlod byggepladsen, og der skulle bygges en terrasse rundt om huset, hvor hun ændrede lidt på terrassens forløb. Da sagsøgerne første gang var på Bornholm under byggeriet kunne de se, at byggepladsen var meget rodet, at der manglede et hul til en trappe op til hemsen, og at der stod vand ved sydsiden af huset. De så ingen håndværkere ved dette besøg på pladsen. I marts måned var hun på Bornholm igen, hvor hun mødte **Vidne 2**, der som den eneste af håndværkerne kunne tale lidt engelsk. Der var tre håndværkere på pladsen. Sagsøgte **Part A** sendte på et tidspunkt et billede fra rejsegildet, hvor sagsøgte **Part B** også var til stede. Ellers har hun ikke set

sagsøgte **Part B**. Sagsøgte **Part B's** håndværkere virkede ukyndige og hjælpeløse. De gav ikke indtryk af at være et "Dreamteam" til opgaven. Sagsøgte **Part A** tjekkede og attesterede fakturaer indtil han tog på ferie. Under et besøg på pladsen blev hun bekymret, da hun så store vindueshuller og hvordan grunden så ud. Blandt andet så det ud som om en sømpistol var gået i stykker, for det flød med søm og skruer og alt muligt byggeaffald rundt om huset. Hun sendte en mail til sagsøgte **Part A**, der svarede, at de skulle undgå at konflikte. Efter at sagsøgte **Part B's** håndværkere havde forladt byggeriet, besøgte hun pladsen og opdagede en kæmpe bunke byggeaffald iblandet husholdningsaffald, og at der var rottegange under bygningsaffaldet. Ekstraktens side 446 viser arealet omkring byggepladsen. Billedet er taget efter hendes besøg på Bornholm i påsken. Ekstraktens side 447 viser plader, der er smidt rundt på pladsen, og ekstraktens side 448 viser andet byggemateriale og affald på pladsen. Ekstraktens side 449 viser husholdningsaffald og byggeaffald blandet sammen. Hun skrev en mail til sagsøgte **Part A**, hvor hun påtalte, hvordan vinduer sad omvendt og forkert og skævt, samt at hun var utilfreds med, at grunden flød med affald. Sagsøgte **Part A** svarede, at hun ikke skulle konflikte. Ekstraktens side 453 viser skimmelsvamp i hytten på ejendommen, som sagsøgte **Part B's** håndværkere havde fået lov til at benytte under byggeriet. Da de forlod hytten, efterlod de deres tøj, madvarer, sengetøj, personlige ting og værktøj. De havde benyttet to ekstra køleskabe og en fryser og nogle varmeovne. Håndværkerne havde indvendigt foret huset med noget pap, hvilket bevirkede, at hytten ikke havde ventilation og derfor blev fik skimmelsvamp. Sagsøgerne måtte selv fjerne skimmelsvampen. Sagsøgerne fik nogle venner til at komme og hjælpe med at rydde grunden for affald. Hun ved ikke, hvorfor håndværkerne forsvandt, men de var vistnok ikke rut-registreret. Hertil kom, at et stillads vist nok ikke havde været lovligt. I hvert fald kom håndværkerne ikke tilbage på pladsen efter påskeferien. Hun har ikke set entreprisekontrakten som sagsøgte **Part A** har sendt til Skat. Hun har ikke givet sagsøgte **Part A** fuldmagt til at skrive den under på hendes vegne. Da håndværkerne ikke kom tilbage efter påskeferien, holdt sagsøgerne midt i april et møde med sagsøgte **Part A** for at lave en nødplan, så fejl kunne rettes. På det tidspunkt var sagsøgerne kun bekendt med fejl i form af skæve vinduer, forkerte vinduer og forkerte døre. Sagsøgte **Part A** foreslog at få fat på nogle bornholmske håndværkere, men det blev ikke til noget. Sagsøgte **Part A** foreslog i stedet hans ven **Vidne 1**, der ifølge sagsøgte **Part A** var amatørhåndværker, men meget dygtig. Sagsøgerne var indforstået hermed. Sagsøgerne vidste dengang ikke, at der kunne være yderligere fejl ved byggeriet ud over de synbare fejl, der også indebar, at taget havde et underligt

knæk, og at rendejern sad forkert. Efter sagsøgte **Part A** havde sat **Vidne 1** i gang på byggeriet, modtog sagsøgerne billeder, hvor man kunne se, at der nu var monteret beklædningsbrædder rundt om vinduerne og monteret sålbænke. Sagsøgerne fandt senere ud af, at disse montagearbejder dækkede over nogle fejl inde bagved. Der var blandt andet ikke korrekt isolering, og der kom fugt ind. Sålbænkene var sat udenpå vinduet, så der kunne trænge vand ind bagved. Sagsøgte **Part A** sørgede ikke for færdigreparationer og **Vidne 1** arbejdede kun on/off på pladsen i maj og juni måned, hvorefter han skulle tilbage til sit arbejde på Danmark Radio. Fejlene ved tagfoden og den forkerte mørtel i tagryggen blev ikke udbedret. Hun og hendes datter og børnebørn formåede i juli at bo nødtørftigt i huset. Der var et køkken, og der var sat senge op, og de kunne godt være der, men de kunne ikke komme ud og ind ad døre. Det var vigtigt, at der blev lavet en terrasse rundt om huset, for der var meget pløret rundt om huset, og der var langt ned. Hendes mand og dennes bror **P1** gik i gang med at lave terrassen. Sagsøgerne har aldrig accepteret selv at skulle udføre noget af arbejdet ved byggeriet. Dels havde hendes mand en fuldtidsansættelse at varetage, dels var hans bror **P1** slet ikke involveret i byggeriet, hverken gennem sagsøgerne eller sagsøgte **Part A**. Sagsøgerne opdagede ret tidligt, at der stod vand på ejendommen på grund af megen lerjord. De fandt i påsken ud af, at der ikke var lavet dræn i forbindelse med byggeriet. Der var ikke lagt grus og sand, men blot nogle plastikrør sat sammen med gaffatape. Det virkede ikke professionelt udført, og det blev senere bekræftet af nogle professionelle, der også oplyste, at drænet ikke var professionelt projekteret. Der manglede faskiner mv. Sagsøgte **Part A** mente, at man altid kunne tage til Bornholm og rette fejlen med en skovl. I løbet af sommeren fandt hun fejl på fejl på byggeriet. I juli holdt de i Bølshavn et møde med sagsøgte **Part A**, og for hende lød det til, at sagsøgte **Part A** påtog sig ansvaret for alle fejl og mangler ved byggeriet. Sagsøgte **Part A** lovede at lave et referat af mødet, så de kunne finde ud af, hvad der manglede, og hvad der skulle ændres. Hun modtog aldrig et referat fra sagsøgte **Part A**, og han vendte ikke tilbage i august, hvorfor hun rykkede ham. Den 6. september fremsatte sagsøgte **Part A** et forslag om, at han og **Vidne 1** ville tage til Bornholm i løbet af efteråret for at udbedre fejlene ved taget og vinduerne. Hun opdagede i løbet af sommeren, at den indvendige isolering manglede. Sagsøgte **Part A** indvilligede i at betale for indsprøjtning af isolering. Han mente dog nu, at de 100.000 kr. han havde betalt som ekstraomkostninger til fejlretning ved huset måtte være nok. Han ville gerne udbedre flere fejl, men det måtte så underforstået være for sagsøgernes regning. Sagsøgerne havde ikke flere penge. Sagsøgerne kontaktede en byggesagkyndig fra Rønne

Person 1 (P1)

for at gennemgå byggeriet. Den byggesagkyndige udtalte, at han aldrig i sin karriere har set så lille et hus med så mange fejl. Den byggesagkyndige anbefalede, at de ophævede samarbejdet med sagsøgte **Part A** og rettede henvendelse til en advokat. Sommerhuset står som det bygget. De har flyttet nogle møbler ind, men havde ikke regnet med et langt sagsforløb. De har derfor ikke udbedret noget. De kan til nød være i sommerhuset om sommeren, men ikke om vinteren, hvor huset er meget fugtigt. Alt tøj mv. kommer til at lugte af mug. Hun har ikke haft kontakt med sagsøgte **Part A's** "Dreamteam". I løbet af sommeren 2015 havde sagsøgerne kontakt til nogle lokale håndværkere gennem sagsøgte **Part A**. Fra byggeriets start anså hun sagsøgte **Part A** som en bygmester. Han havde arbejdet med sådanne opgaver i mange år, og hun mente det ville være "a piece of cake" for ham at lave et lille hus på Bornholm med et byggesystem, som han selv havde udviklet, og hvor han havde et håndværkersjak, der kendte systemet. Hun skulle ikke blande sig i leverancer. Da hun i marts fandt ud af, at sagsøgte **Part A** midt i byggeriet var taget på ferie på Costa Rica, blev hun målløs. Hun var på det tidspunkt blevet nervøs for, om håndværkerne var kyndige nok, og om de nu kendte sagsøgte **Part A's** byggesystem godt nok. Hun mailede med sagsøgte **Part A**, men blev beroliget af ham, da han skrev, at der var styr på det hele. Hun har ikke foretaget noget materialevalg. Hun troede, det var et elementbyggeri, og der gik lang tid, før det gik op for hende, at dette hus alligevel ikke var et elementbyggeri, men blev bygget på stedet. Da erfarede hun, at det skyldtes, at det havde været for dyrt at fragte elementer til Bornholm. Om det blev bygget som elementer i København og fragtet til Bornholm eller om det blev bygget som elementer på grunden og sat op, havde hun ikke forstand på forskellen i. Hun har set sagsøgte **Part B** een gang på Bornholm. Sagsøgte **Part B** gik da rundt med en landmåler på ejendommen.

Sagsøgeren **Part 2** har forklaret blandt andet, at han oprindeligt er uddannet arkitekt. Efter uddannelsen arbejdede han fra 1977 til midt i 1980'erne med planlægning, dataanalyse og en undersøgelse af provinsbyer. Fra 1979 til 1982 arbejdede han sammen med sagsøgte **Part A** om blandt andet arkitektkonkurrencer. Sagsøgeren projekterede et enkelt hus, hvor sagsøgte **Part A** forestod byggestyringen. De havde dengang et tegnestuefællesskab. Der var i begyndelsen af 1980'erne ikke meget at lave som arkitekt, så sagsøgeren tog en IT-uddannelse og har siden 1980'erne udelukkende arbejdet med IT. Han er fastansat i en IT-stilling hos KMD og har ikke arbejdet i arkitektfaget siden midten af 1980'erne. Han har ikke indgående kendskab til hverken byggestyring eller byggeri i det hele taget. Sagsøgte **Part A** forelagde sagsøgerne et klart

defineret overslag og sagde, at han kunne klare det hele, herunder byggestyring og aftaleindgåelse med håndværkere, idet han havde et glimrende byggesjak under ledelse af sagsøgte **Part B**. Han kaldet det for sit "Dreamteam". Sagsøgerne havde også undersøgt andre typehusefirmaer, men syntes godt om sagsøgte **Part A's** løsning. De gik derfor videre med sagsøgte **Part A's** forslag og aftalte, at sagsøgte **Part A** skulle sørge for det hele, så sagsøgerne kunne sove roligt om natten. Han havde ikke hørt om entreprisekontrakten, før han modtog den fra sagsøgte **Part A** til underskrift. Han ringede eller mailede til sagsøgte **Part A** og spurgte, hvad han skulle gøre ved den. Sagsøgte **Part A** sagde, at det skulle sagsøgeren ikke gøre noget ved. Det var kun for at berolige Skat, og da sagsøgerne havde betalt rigtige fakturaer med moms til sagsøgte **Part B**, troede sagsøgeren, at alt var i orden. Sagsøgeren troede, at det var organiseret arbejdskraft, der arbejdede på byggeriet. Han troede, at sagsøgte **Part B** havde et dansk firma, der beskæftigede herboende og registrerede polske håndværkere. Entreprisekontrakten er dateret af andre end sagsøgeren i februar. Sagsøgeren så den først i marts. Det er hans opfattelse, at den er dateret bagud og konstrueret af sagsøgte **Part A** til det bestemte formål at påvise, at byggeriet var i orden, og at betalingerne var i orden. Dokumentet indeholder ingen realitet. Han kender ikke aftalegrundlaget mellem sagsøgte **Part B** og dennes håndværkere. Sagsøgerne havde ikke aftalt medbyg med sagsøgte **Part A**. Dels havde sagsøgerne travlt, dels havde de ikke færdigheder eller alder til at skulle medbygge eller i øvrigt befatte sig med byggeriet. Aftalen var, at sagsøgte **Part A** skulle stå for alt i forbindelse med byggeriet. Sagsøgerne skulle som bygherre alene oprette en byggekonto hos byggemarkedet Fridolf til brug for sagsøgte **Part A**. Der var ingen aftale om, at sagsøgeren og hans bror selv kunne lave vinduer og døre. Sagsøgerens bror, der er pensioneret tømrermester, tog udelukkende til Bornholm som en nødplan med henblik på at anlægge en terrasse, så de kunne komme ind i huset. Det var ellers meningen, at **Vidne 1** skulle lave terrassen. Sagsøgerne har ikke givet sagsøgte **Part A** fuldmagt til at underskrive noget på sagsøgernes vegne. Sagsøgerne fandt først senere ud af i forbindelse med en opringning fra politiet, at **Part B's** medarbejdere ikke var rut-registreret. Da sagsøgeren kunne konstatere, at byggeriet ikke var færdigt omkring påsken, ville sagsøgerne prøve at få det færdigt inden for en nogenlunde rimelig økonomisk ramme, idet økonomien begyndte at skride. Det var fra begyndelsen aftalt, at sagsøgte **Part A** skulle modtage fakturaer fra de forskellige entreprenører, **Part A** havde antaget, attestere fakturaerne og sende dem til sagsøgeren, hvorefter sagsøgeren lod dem betale i banken. Det samme gjaldt for byggekontoen hos Fridolf. Alle regninger fra Fridolf blev, indtil sagsøgte **Part A**

rejste på ferie, attesteret af sagsøgte **Part A** og betalt. Den første faktura fra sagsøgte **Part B** lød på ca. 60.000 kr. Sagsøgerne udbetalte beløbet til sagsøgte **Part A** til dennes videre betaling overfor sagsøgte **Part B**. De næste to fakturaer skulle betales, mens sagsøgte **Part A** holdt udlandsferie. Sagsøgte **Part A** bad derfor sagsøgte **Part B** sende disse to fakturaer direkte til sagsøgerne til deres direkte betaling overfor sagsøgte **Part B**. Sagsøgerne har ikke modtaget andet direkte fra sagsøgte **Part B**, hverken fakturaer eller anden korrespondance. Al betaling og eventuel korrespondance med sagsøgte **Part A's** entreprenører, skulle gå gennem sagsøgte **Part A**. Sagsøgeren har opfattet det sådan, at sagsøgte **Part A** var hans aftalepartner og totalentreprenør. Sagsøgeren undrede sig lidt over, at sagsøgte **Part A** anviste fuld betaling til sagsøgte **Part B** uden at lægge noget til side til imødegåelse af eventuelle fejl og mangler. Før påske vidste sagsøgerne ikke, hvor omfattende fejlene var. Sagsøgeren var på Bornholm én gang i februar. Dengang bemærkede han, at der manglede en detalje omkring en hemsetrappe, og at der stod vand på ejendommen. Han troede dog blot, at det var midlertidigt. Først efter påske blev han meget bekymret over to ting, nemlig isoleringens udførelse, og om drænet virkede. Efter påske gravede sagsøgeren derfor ned til drænet. Sagsøgte **Part A** betalte restbeløbet for drænarbejdet efter trussel om inkasso. Sagsøgeren mente, at beløbet var det dobbelte af, hvad sagsøgerne burde betale. Sagsøgeren syntes, at sagsøgte **Part A** burde betale for al udbedring af fejl. Dog var sagsøgeren indstillet på at betale for arbejder, der indebar en besparelse eller en forøgelse af sommerhusets værdi. Eksempelvis blev dampspærre og isoleringsmateriale leveret tilbage og krediteret sagsøgerne, så derfor var sagsøgeren indstillet på, at betale for en anden form for isolering, nemlig en indblæst isolering, som var den isoleringsløsning, de oprindeligt havde aftalt. Sagsøgte **Part A** nævnte ikke før langt efter påske, at han havde omprojekteret huset til traditionel isolering. Den omprojektering har kostet sagsøgerne dyrt, fordi alle problemer omkring vinduer og manglende fuger mv. skyldtes sagsøgte **Part A's** ændring af konstruktionen. Sagsøgerne har ikke undervejs i byggeriet haft mulighed for selv at konstatere, at der var foretaget konstruktionsændringer i forhold til det forudsatte. Da sagsøgerne spurgte sagsøgte **Part A**, om der var købt ind til faskiner til dræn, svarede sagsøgte **Part A** at hvis det ikke stod på en faktura, var det nok ikke lavet. Sagsøgeren fandt det ærgerligt at skulle betale for noget, som sagsøgerne opfattede var indeholdt i byggeriet. Det var en omfattende ændring, fordi det hele skulle graves op. Materialer, som var bestilt af sagsøgte **Part A** har måttet kasseres, drænbrønde er forkert dimensioneret, og der er brugt gaffatape til at tape drænsystemet sammen. Den entreprenør, som sagsøgerne senere antog til at udbedre drænet, var

målløs. Vedrørende udgifter til bortskaffelse af bygnings- og husholdningsaffald på 5.000 kr. fremkommer dette skønsmæssigt ansatte beløb ved, at gange et vist antal af mænd på byggepladsen med et antal dage. Udgiften til VVS vandindføring på 8.000 kr. skyldes, at et af sagsøgerne antaget VVS firma, der skulle udbedre fejl, udbedrede den fejlbehæftede vandindføring, som sagsøgte **Part A's** **█** håndværkere havde lavet. Fejlretning af el på 5.000 kr. skyldtes, at konstruktionen var fejlbehæftet i en grad, så rotter var i stand til at komme ind i huset via gulvkonstruktionen, der ikke var lavet tæt. Sagsøgeren åbnede en gang for vandet, og det sprøjtede ud, fordi rotter havde gnavet rør over i køkkenet. Et stort vindue sidder stadig ikke rigtigt. Udgiften til flytning og opmagasinering af indbo i 3 måneder, når huset skal tømmes ved en mangelsudbedring eller nybygning, er skønnet. Forud for retssagen har sagsøgerne haft en udgift på 4.359 kr. til teknisk bistand, for at afdække sommerhusets mangler. Sagsøgerne har skønnet, at opretning af grunden efter sagsøgte **Part A's** håndværkeres kørsel på grunden uden anvendelse af køreplader, vil udgøre 8.000 kr. Sagsøgerne har selv måttet rengøre hytten, som de stillede til rådighed for sagsøgte **Part B's** håndværkere. Udgiften til denne rengøring er skønnet til 5.000 kr. Samme håndværkere har haft et elforbrug til opvarmning af hytten på 5.026,78 kr. Mangelslisten i ekstraktens side 375 er udarbejdet lang tid efter, håndværkerne forlod arbejdspladsen, og sagsøgeren selv har udbedret nogle af manglerne, bl.a. pudset soklen, blandt andet for at holde udgifterne til eksterne håndværkere nede, da sagsøgernes budget for projektet var langt overskredet. Det var aldrig var meningen, at sagsøgerne selv skulle lave noget på projektet. **Vidne 1** **█** færdiggjorde flere ting, blandt andet den ydre beklædning, sålbænke og beklædning omkring vinduerne. **Vidne 1** **█** udtrykte, at han ikke var helt tilfreds med løsningerne. **Vidne 1** **█** lagde også gulv og monterede køkken, lavede facader samt indvendige døre og fodpaneler mv. Hvis der lige efter påske havde været udført et grundigt eftersyn af en professionel håndværker, havde sagsøgerne sparet 3-400.000 kr. til de arbejder, som nu viser sig skal laves om eller nedrives. Alt det arbejde, der blev lavet fra påsken og frem, har vist sig at være spildt arbejde. Sagsøgte **Part A's** arbejde omkring inddækning af vinduer og døre, skjulte i virkeligheden, at der ikke var lavet en ordentlig fugeløsning, hvilket sagsøgerne mærker om vinteren, og hjørnebåndene ruster, fordi der er store kondensproblemer. De fik sommerhuset gjort så klart som muligt til, at de kunne bo i det om sommeren. De har prøvet at begrænse skader, hvis de så nogen, men de har afventet denne sag. Byggeriet kom til at koste 3-400.000 kr. mere, end sagsøgerne havde råd til, og de har ikke penge til at lave det om. Foreholdt ekstraktens side 330 forklarede sagsøgeren, at hans kone hav-

de været på pladsen og undret sig over tingenes tilstand. Ekstraktens side 367 angår, at sagsøgeren kunne få en lokal ven og pensioneret tømrer, **Person 2**, til at hjælpe med at spartle og male efter den forudsatte indblæste isolering. Sagsøgte **Part A** havde i kontoaftalen med byggemarkedet Fridolf lavet en aftale om at opnå en rabat på 30%. Sagsøgerne havde ikke aftalt med sagsøgte **Part A**, at han kunne tage de 30%. Det kan meget vel være, at det var en del af hans fortjeneste, men sagsøgte **Part A** var indstillet på at gøre det billigt for sagsøgerne. Sagsøgerne opfattede sagsøgte **Part A's** oplæg til dem som deres aftalegrundlag. Det var sagsøgeren der gjorde opmærksom på, at der skulle monteres in-sektnet eller rottespærre, og sagsøgerne skyndte sig selv med at få det lavet. Det tog sagsøgerne et par timer, men det burde have været udført af sagsøgte **Part A's** håndværkere. Foreholdt ekstrakten side 205 forklarede sagsøgeren, at han vel har betalt regningen fra støbefirmaet efter sagsøgte **Part A** havde attesteret regningen. Han har ikke set nogen regning fra sagsøgte **Part B** vedrørende støbning af fundament. Udover sagsøgte **Part B's** medarbejdere har der også været andre håndværkere på byggepladsen, blandt andet indenfor el og vvs, hvilket sagsøgte **Part A** arrangerede. Det var ikke sagsøgerens indtryk, at sagsøgte **Part B** forestod el og vvs-arbejder. Sagsøgerne troede, at sagsøgte **Part B's** sjak var et professionelt og sammentømret sjak under sagsøgte **Part B's** ledelse, men det viste sig ikke at være tilfældet. Alle større maskiner undtagen håndværktøj var mærket tydeligt med " **B** ", så det var sagsøgernes opfattelse, at sagsøgte **Part B** af sagsøgte **Part A** var engageret som underentreprenør, og 200.000 kr. for deres arbejde forekom umiddelbart ikke misvisende. Sagsøgeren forhørte sig hos en fagforeningsmand, om det var i orden, at der på projektet anvendtes et sjak af polsk herkomst. Fagforeningsmanden oplyste, at det var i orden, såfremt de polske medarbejdere fik det de skulle have ifølge overenskomsten. Hvis sagsøgerne havde været vidende om de fejl som først teknikerrapporten og senere skønserklæringerne har vist, var de aldrig gået videre med projektet. Sagsøgerne har kun talt med sagsøgte **Part B's** håndværkere, da hans kone undrede sig over nogle vinduesmål. Sagsøgerne fik først efter påske, hvor håndværkerne havde forladt byggepladsen, at vide af sagsøgte **Part A**, at han havde ændret isoleringen og konstruktionen til traditionel isolering. Det betyder, at der er mange steder er 10 cm til overs i forhold til vinduesmålene. Disse og andre ændringer er der ikke projektmateriale for, og sagsøgerne konstaterede, at ændringerne var forsøgt skjult af planker og sålbænke. Da sagsøgerne senere skrev til sagsøgte **Part A**, om de kunne gøre krav gældende overfor sagsøgte **Part B**, oplyste sagsøgte **Part A**, at sagsøgte **Part B** var psykisk gået ned. Det var sagsøgernes opfattelse, at sagsøgte **Part A's** honorar

for byggeriet ville være ca. 50.000 kr. Sagsøgte **Part A** havde sagt, at det var et gennemarbejdet modulbyggesystem. Hvis sagsøgte **Part A** også skulle have oppebåret byggemarkedsrabatten på 30%, havde de aldrig antaget hans projekt.

Sagsøgte **Part A** har forklaret blandt andet, at han er arkitektuddannet i 1975. Derefter stiftede han egen virksomhed. Virksomheden har skiftet navn gennem årene, men har altid haft samme bank og samme cvr.nr. Han solgte i 2006 virksomheden, der på det tidspunkt havde 35 ansatte, for at koncentrere sig om elementbyggeri. I øjeblikket arbejder han med projekter for 50-80 mio. kr. om året i 4 lande. Det er for 90%'s vedkommende træbaseret elementbyggeri. Han har aldrig været hovedentreprenør på projekter, og det må han i øvrigt heller ikke ifølge reglementet for praktiserende arkitekter, nu Danske Arkitektvirksomheder. Han har altid gået meget op i at bevare sin integritet som en ubestikkelig arkitekt. Sagsøgeren **Part 1** er hans ekskone. De har en nu 45-årig datter sammen. Hans og ekskonens indbyrdes kommunikation har aldrig været optimal. Han vurderede, at der med et sommerhusprojekt for sagsøgerne var en chance for at "få noget ind på pluskontoen". Han betragter ikke sagsøgeren **Part 2** som uvidende omkring byggeri, men heller ikke opdateret, da det er 32 år siden denne sagsøger på sagsøgtes tegnestue tegnede et hus. Deres kontakt omkring sommerhuset kom i stand på Cafe Sundet foran vinterbadeanlægget, som sagsøgte lige havde afsluttet, og hvor de kunne sidde og snakke som gode venner om sommerhusprojektet. Sagsøgte tilbød sagsøgerne, at de kunne se noget elementagtigt byggeri, som han var i færd med at opføre i Københavns Sydhavn. Efterfølgende bad sagsøgerne ham om at lave et tilsvarende til dem. Efterfølgende må han sande, at han begik den fejl at acceptere sagsøgernes anmodning, men han ville gerne have nogle pluspoint i forhold til sin datter. Han gjorde sig også ekstra umage i forhold til udarbejdelsen af tegningsmateriale. Et hus på 65 m² kan beskrives på 5 tegninger, hvoraf den ene er detaljer, men han gjorde meget ud af få belyst dette projekt så godt som muligt og lavede derfor 21 tegninger. Han forklarede sagsøgerne, at hans huse bygges hurtigt og relativt billigt ved, at han har en kontakt til nogen, der kommer med et færdigt råhus. Han havde dengang et meget fint samarbejde med flere, blandt andet sagsøgte **Part B**, som kunne forestå en apteringsentreprise. På den måde skulle han ikke bokse med en masse håndværkere. Han havde gode erfaringer med denne model og med samarbejdet med sagsøgte **Part B**. Aftalen mellem sagsøgerne og sagsøgte fastsatte, at færdige elementer skulle leveres fra en estisk elementfabrik, men det viste sig ikke at kunne lade sig gøre økonomisk, idet alene transporten til Bornholm ville

kom til at koste omkring 60.000 kr., eftersom projektet kun udgjorde en lille enhed. Derfor ændrede han projektet således, at han tegnede projektet, som fabrikken ville have gjort det, og spurgte sagsøgte **Part B**, om han kunne lave tilsvarende elementer. Han var bekendt med, at sagsøgte **Part B** tidligere havde anvendt denne projektf orm, så sagsøgte var helt tryk ved, at sagsøgte **Part B** også kunne anvende fremgangsmåden i dette projekt. Han er overbevist om, at sagsøgerne var bekendt med den projektændring. Det var aftalt med sagsøgerne, at han skulle fungere som rådgiver, og han sagde til sagsøgerne, at de kunne "sove roligt". Han havde ikke set problemerne i dette projekt komme. Han har efterhånden opført 150 huse uden problemer. Derfor skulle dette projekt have været nemt at udføre. Hans ydelse var den helt sædvanlige rådgivningsopgave som han kunne udføre relativt billigt, fordi tilsynet kun ville have et mindre omfang. Det var et meget lavt honorar, fordi projektet var baseret på elementproduktion og et multiteam, der kunne forestå opførelsen. Derfor kunne han love, at det ville blive problemfrit, hvilket desværre viste sig ikke at holde. Han skulle varetage myndighedsprojekteringen som en totalrådgiver. Myndighedsprojekteringen var udfordrende, fordi der var problemer med myndighederne. Da han endelig havde fået byggetilladelse, lavede han et projekt, som der blev bygget efter. Han tegnede hele projektet. På sådan et projekt har sagsøgte 3-4 tilsyn, fordi det er beskrevet og tegnet udførligt. Sagsøgerne og sagsøgte aftalte ikke i detaljer, hvor meget eller lidt tilsyn, der skulle være, men han lovede sagsøgerne at være "på" hele tiden. Han havde i byggefasen megen kontakt med håndværkerne på mail og telefon, og han var på Bornholm fem gange. Efter hans opfattelse var aftalen mellem sagsøgte og sagsøgerne omfattet af ABR89, og det burde have været nedfældet. Han laver i tilsvarende projekter normalt en miniaftale, der definerer, hvad det er, sagsøgte skal yde og hvad han skal have betalt, og at ABR89 finder anvendelse. Han kan ikke huske, hvorfor miniaftalen ikke blev anvendt i dette projekt. På hans sidste møde med sagsøgte **Part B** i projektet tog de til Bornholm, hvor de konstaterede, at der var rejst to ydre langvægge, og at nogle gavle lå klar til rejsning. Der var problemer med nogle mål, men man var ikke færdige med gavlene, så han kunne ikke kontrollere, om gavlene var lavet i overensstemmelse med tegningerne. Inden byggestart havde han lamineret og ophængt alle 21 tegninger på byggepladsen, så sagsøgte **Part B's** håndværkere kunne følge dem. Hans langvarige samarbejde med sagsøgte **Part B** havde altid fungeret upåklageligt. Han skulle selv skaffe elektrikere og vvs'ere, mens sagsøgte **Part B** tog sig af alle andre arbejder helt ned til dørstopper og håndklædekroge. Sagsøgte **Part B** arbejdede ikke selv på pladsen, men koordinerede håndværkerne og sørgede for, at de hav-

de, hvad de skulle bruge og styrede dem. Samlet gjorde dette, at han betegnede sagsøgte **Part B** og dennes håndværkere for et "Dreamteam", og hans bygherrer var altid tilfredse takket være blandt andet sagsøgte **Part B's** arbejde. Den samarbejdsform fulgte sagsøgte **Part B** desværre ikke i projektet i denne sag. Han kan ikke huske, hvad sagsøgte **Part B** sagde om projektet, da sagsøgte henvendte sig til ham, men sagsøgte var i forløbet bekymret over, at sagsøgte **Part B** ikke var på pladsen. Normalt var sagsøgte **Part B** aktiv og styrede sine folk og sørgede for medarbejdernes værktøj og materialer. I projekter af denne karakter foretager sagsøgte sædvanligvis tre tilsyn, herunder når fundamentet etableres, og når vægge er rejst, hvor han kan kontrollere, at vinduer og konstruktion, stolper og fastgørelser i fundamentet er lavet korrekt. Det gjorde han også i dette projekt. Han varslede sagsøgerne om, at han i 2½ uge var bortrejst på ferie, hvilket var samtidig med, at projektet skulle isoleres og lukkes i den ene side. Ekstraktens side 208 er et budget for, hvad sommerhuset efter hans bedste overbevisning kunne opføres for. Han har fået tilbud på nogle af posterne og har lavet overslag på andre poster. Det er en sædvanlig budgetmåde for sagsøgte. I dette projekt ville han næsten gå gennem ild og vand for at projektet kunne blive en succes. Det var ham, der kontaktede og koordinerede håndværkerne og fik dem til at komme på rette stadie af byggeriet. Han førte megen mailkorrespondance herom. Da sagsøgte **Part B** eller hans medarbejdere ikke dukkede op efter påske, tog sagsøgerne og sagsøgte en snak om projektet, hvor han sagde, at han ville gøre hvad som helst, for at byggeriet ville blive færdigt, og han ville derfor godt pr. kulance gå ind og dække udgifterne, så de ikke skulle ud i en konflikt. Han ønskede at medvirke positivt til at løse problemerne i den takt de dukkede op. Ingen af parterne kendte på det tidspunkt problemernes omfang. Han betalte pr. kulance for mange udbedringer af fejl. Undervejs i projektet sikrede han også sagsøgerne mod høje bornholmske priser. Betaling for materialer og ydelser foregik som i alle hans sager således, at sagsøgte modtog regningen, gennemgik den og anviste den til betaling og med sin underskrift tilkendegav, at han stod inde for, at ydelsen var leveret, og sendte herefter regningen til bygherren til betaling. Det er en rådgiveropgave. Han har ikke haft nogen fortjeneste i denne sag. Han konstaterede selv, at sagsøgte **Part B's** medarbejdere havde forladt byggepladsen "over night" og efterlod alt, herunder værktøj og affald. En dialog omkring et bøsningrør i forhold til vandindføringen har han ikke været part i eller inde over, fordi han var overbevist om, at det var noget vvs'eren stod for. Fakturaen gengivet i ekstraktens side 381 (udgifter til fejlretning af el), har han ikke set, men den virker reel nok. Fakturaen gengivet i ekstraktens side 436 (udgifter til vvs, reparation af

vand og kloakrør) angår udbedring af rotterelaterede skader konstateret i parternes konfliktfase. Han kender ikke fakturaen. Tegningen gengivet i ekstraktens side 352 viser blandt andet en dampspærre anført med "0,18 mm plastfolie". Det er også anført, at den skal tætnes med tape i samlinger. Det var ikke mellem parterne aftalt, hvilken form for isolering, der skulle anvendes. Indblæst isolering byder på en række miljøkrav, og er derfor ikke helt så bæredygtig en isoleringsform, som man kunne ønske. Derfor anvendte han i dette projekt mineraluld. Den nye isolering, der er blæst ind, er papiruld. Dette afholdt sagsøgte pr. kulance, fordi de skulle have afsluttet byggeriet. Sagsøgte talte med Grøn Isolering på Bornholm, der anbefalede, at papirulden blev blæst ind ad nogle huller, hvorpå hullerne kunne lukkes og overmales. Han var på projektet totalrådgiver, men havde kun påtaget sig et mindre tilsyn. Når andre typehusfirmaer sætter en pris på 12.000 kr. pr. m², så skal man selv levere fundamentet. Derfor er de samlet set oftest for dyre. Han mener, at fundament i hans projekt for sagsøgerne kostede omkring 90.000 kr. Han har ikke udført håndværksarbejder på pladsen, men han har i enkelte opgaver gået **Vidne 1** til hånde. En kyndig person udi bæredygtigt byggeri hos Teknologisk Institut har sagt til sagsøgte, at projektets konstruktion for så vidt angår blandt andet dampspærre eller mangel på samme ikke udgør et problem med mindre der er huller i konstruktionen. Under skønsforretningen har det vist sig, at der tilsyneladende ikke er en dampspærre, hvilket undrer ham og måske skyldes, at hullet, som forholdet er undersøgt gennem, ikke har været stort nok. Desuden er han uenig i skønserklæringens beskrivelse af, at en manglende dampspærre i dette byggeri er i strid med gældende regler, normer og god byggeskik. Det er et emne, der i branchen ikke er en entydig holdning til. Han og sagsøgerne har ikke aftalt noget om bornholmsk byggeskik. Han har forsøgt at lave et hus, der ligner et bornholmsk træhus. Han er uenig i flere af skønserklæringernes bemærkelser. Han mener ikke, at skønserklæringerne viser, at der er projekteringsfejl ved projektet. Han er heller ikke enig i skønserklæringernes beløbsopgørelser, der er meget høje. Dog kan beløbene være korrekte ud fra bornholmske prisniveauer, men når man eksempelvis river et enfamiliehus ned i Københavnsområdet eller på Sjælland, hvor der skal bygges et nyt typehus, så koster det ca. 100.000 kr. med sortering for et hus på 130 m² med kælder. Han er også uenig i skønserklæringernes bemærkninger omkring tilsyn. Han hjalp altid sagsøgte **Part B** med materialeindkøbene, fordi sagsøgte taler dansk og har kontakterne, men en meget stor del af det klarede sagsøgte **Part B** sædvanligvis selv. Når sagsøgte **Part B** skulle købe vinduer eller døre eller andre dyre materialer kunne sagsøgte ofte opnå noget, der var bedre, så derfor hjalp han sagsøgte

Part B med dette. Det er helt sædvanligt som totalrådgiver, at tage stilling til eksempelvis, hvilke materialer, maskinel og fagkompetencer, der skal anvendes og koordineringen heraf. Sagsøgte Part B skulle levere håndværkere, værktøj og hvad der ellers skulle bruges, hvilket ikke var usædvanligt. Derfor havde han og sagsøgte Part B udviklet en praksis, hvor sagsøgte var behjælpelig og fik bygherren til at købe materialerne, hvorved sagsøgte Part B ikke skulle stille sikkerhed eller lægge ud. Det var sagsøgte, der valgte materialerne, lavede tegninger, der viste, hvordan konstruktionen skulle opføres, udregnede materiale-mængder og foretog bestillinger, så leverancer skete i den nødvendige takt. Han og sagsøgte Part B havde ikke korresponderet om, hvilket mandskab der skulle bruges. Sagsøgte Part B har altid løst bemanningen og organiseringen, uden at sagsøgte blandede sig heri. I denne sag var sagsøgte Part B desværre ikke tilstedeværende, så håndværkerne arbejdede uden entreprenørstyring. Sagsøgte Part B har ikke lavet vvs-arbejder. Sagsøgte og sagsøgte Part B indgik stort set aldrig skriftlige aftaler om deres samarbejde, fordi deres opgaver var ganske entydige, og fordi samarbejdsformen fungerede. Et af problemerne i denne sag, var Arbejdstilsynet tilstedekomst efter en henvendelse fra en elektriker, der ikke fik kontrakt på el-arbejdet på byggeriet. Hertil kom henvendelsen fra Skat, hvor sagsøgte fik "en næse", fordi der hverken var byggepladsskilt på pladsen eller orden i sagsøgte Part B's håndværkeres papirer. Derfor fandt han det nødvendigt at udarbejde den omtvistede entreprisekontrakt, der blev sendt til Skat. Sagsøgte Part B har selv sørget for at registrere sine medarbejdere. Den i entreprisekontraktens anførte pris er identisk med den pris, som sagsøgte og sagsøgte Part B har aftalt. Sagsøgte talte ikke med alle fra sagsøgte Part B's sjak. To af dem talte kun polsk. Sagsøgte kom for at kontrollere og for at se, om tingene kørte og høre, hvad der skulle bruges på opgaven. Sagsøgte Part B skulle ikke stå for udførelse af installationsopgaver. Det har han aldrig gjort. Sagsøgte Part B er hverken autoriseret elektriker eller autoriseret vvs-er. Det blev mere og mere tydeligt efter at Skat havde været på pladsen, at sagsøgte Part B ikke havde styr på det, og at det hele brød sammen, samt at håndværkerne tilsyneladende blev træt af det hele og forlod pladsen. Sagsøgte Part B må af forskellige grunde have haft det svært, idet sagsøgte ikke kunne få fat i ham i 3½ måned, hverken på telefon eller mail. Terrassen var ikke en del af projektet. Der var lavet nogle trappetrin ind til huset, fordi hele terrænet rundt om var mudret. Som han husker det, ville sagsøger Part 2 og hans bror lave terrassen. I forbindelse med rejsegildet, var begge sagsøgte på pladsen og hjalp med at løfte tunge elementer. Gavlen var endnu ikke monteret. Man kunne på det tidspunkt ikke se, at døren i gavlen

sad forkert. Det kunne man først, da gavlen var monteret færdig. Der lå en fuldstændig målsat tegning af, hvor døre skulle være. Placeringen af tre vinduer måtte rettes. I forbindelse med fundamentets støbning gravede **Vidne 3** ud til fundamentet og der blev støbt en betonpude hele vejen rundt. **Vidne 3** stillede herefter fundamentklodser op og lagde armering inden NCC foretog støbning. Han kan ikke huske, hvem der aflønnede dem, der gravede ud til fundamentet.

Sagsøgte **Part B** har forklaret blandt andet, at han kom til Danmark i 2004, og arbejdede blandt andet med reovering af huse og sommerhuse. Den danske virksomhed, han var ansat i, gik konkurs, og han etablerede derfor sin egen virksomhed, primært med glas- og metalinstallationer som arbejdsområde. Han taler ikke dansk, men kan kommunikere på engelsk. Han indledte sit samarbejde med sagsøgte **Part A** i forbindelse med et større projekt i Viborggade i København. Deres samarbejde var godt og problemfrit, og han skaffede polske byggefirmaer til Danmark. I 2014 sagde sagsøgte **Part A**, at han havde en vigtig sag på Bornholm. Sagsøgte sagde til sagsøgte **Part A**, at han ikke kunne påtage sig at føre tilsyn med opgaven på Bornholm. Det var ham fysisk umuligt, da han ikke kunne være tilstede hver dag, som han eksempelvis er på projekter i København. Det fremgik meget tydeligt af hans svar til sagsøgte **Part A**, at han ikke selv kunne føre tilsyn med byggeriet på Bornholm. Han tilbød sagsøgte **Part A** at skaffe ham kontakt til virksomheder, som han tidligere havde arbejdet sammen med. Så kunne sagsøgte **Part A** selv kontakte dem. Mange var modvillige i forhold til at skulle påtage sig en opgave på Bornholm. Sagsøgte **Part A** havde lavet forslag til, hvad man kunne forvente af arbejds løn for at tage til Bornholm og udføre det omhandlende projekt. Der var ikke mange der "hoppede" på sagsøgte **Part A's** forslag, men sagsøgte fandt dog til sagsøgte **Part A** nogle personer, der var villige. Han og sagsøgte **Part A** har ikke tidligere anvendt skriftlige aftaler i deres samarbejde. Samarbejdet var baseret på "gentlemen's agreement", og aftalerne blev altid overholdt. Hans aftale med sagsøgte **Part A** i forhold til projektet på Bornholm var, at han intet selv skulle lave på Bornholm. Han skulle kun sørge for at sagsøgte **Part A** fik de folk, han havde brug for til at udføre arbejdet. De betalinger han har modtaget for fakturaer, som han har udstedt, er gået direkte og ubeskåret til de polske håndværkere, der arbejdede på projektet. Frem til påske var alt som det skulle være på byggeprojektet. Han har selv været to gange på byggepladsen. Første gang hjalp han lidt fysisk til med blandt andet at få nogle pæle i jorden og anden gang skulle han bare hente en arbejdsbil, som nogle af håndværkerne havde lånt. Ved samme lejlighed, hjalp han med at løfte et tungt spær. Sagsøgte **Part A** var også tilstede. Han havde ingen løbende kontakt med håndværkerne på Bornholm om

projektet. Den begrænsede kontakt handlede mest om "livet på Bornholm" og anden "smalltalk". Han stillede sit værktøj og en arbejdsbil til rådighed for de håndværkerne på projektet. Inden sagsøgte **Part A** tog på ferie så mødtes de hver dag i København. Sagsøgte **Part A** forsikrede ham om, at alt var i orden på Bornholm. Han havde ingen grund til bekymring, lige indtil Arbejdstilsynet kom på besøg på byggepladsen, for at tjekke om håndværkerne var rut-registreret. Det var for så vidt ikke noget, der bekymrede ham, da det var noget firmaerne i Polen skulle have styr på. Det eneste der bekymrede ham var, at Arbejdstilsynet påpegede, at der blev brugt et ulovligt byggestillads. Han havde ingen økonomiske problemer i sin virksomhed før byggeprojektet på Bornholm. Men dette projekt og nogle problemer på københavnske projekter ledte sidenhen til hans virksomheds konkurs. Efter påske kom ingen af håndværkerne tilbage på projektet på grund af samarbejdsproblemer opstået mellem ham og sagsøgte både på projekter i København og projektet på Bornholm. Da sagsøgte **Part A** udarbejdede entrepriseaftalen, blev han kontaktet direkte af SKAT, der krævede dokumentation byggeriet på Bornholm, da SKAT på pladsen havde det havde arbejdsbiler med hans firmalogo på. Det er sagsøgte **Part A**, der har skrevet kontrakten og forklaret ham indholdet på engelsk. Han har ikke tjent noget på projektet og det var heller ikke meningen. I maj erfarede han, at projektet på Bornholm ikke gik godt. Han blev meget overrasket over de fejl og mangler i projektet, som han sidenhen blev præsenteret for. Det kom meget bag på ham, at det var gået så galt. Han blev ufrivilligt involveret i projektet, fordi han har udstedt nogle fakturaer i projektet. Han har ikke læst skønserklæringerne eller på anden måde gjort sig bekendt med dem. Han har ikke drøftet hverken fundamentet, logistik, tilpasninger eller andre forhold ved byggeriet med sagsøgte **Part A**. Han har heller ikke haft noget at gøre med fakturering eller afregning for fundamentet. Han ved ikke, om håndværkerne på byggepladsen på Bornholm og sagsøgte **Part A** har haft en dialog omkring betonarbejdet. Han har ikke deltaget i støbning af fundament eller andre arbejder på projektet.

Vidne 1 har som vidne forklaret blandt andet, at han er uddannet elektriker og lydtekniker. Han fik kendskab til projektet ved et tilfælde, idet han var på en opgave hos sagsøger **Part 1**, hvor han overhørte en telefonsamtale mellem hende og sagsøgte **Part A** angående et sommerhus på Bornholm og nogle ting, der skulle laves. Vidnet sagde til hende, at det kunne han godt klare, fordi han havde ikke noget at lave på det tidspunkt. Sagsøger **Part 1** sagde i telefonen dette til sagsøgte **Part A**, som vidnet tidligere har arbejdet for. Sagsøgte **Part A** bekræftede for sagsøger **Part 1**, at vidnet godt

kunne udføre opgaver på projektet, og de indgik herefter en aftale om, at vidnet skulle udføre nogle arbejder på sommerhusprojektet. Vidnet opfattede forløbet således, at aftalen blev indgået mellem ham og sagsøger **Part 1**. Vidnet mener at huske, at han sendte sine fakturaer til godkendelse hos sagsøgte **Part A**, som derefter har sendte dem videre til sagsøger **Part 1** for betaling. Det var den sædvanlige arbejdsgang, når han arbejdede for sagsøgte **Part A**. Betalingen modtog han direkte fra sagsøger **Part 1**. Vidnet har ikke haft indtryk af, at sagsøgte **Part A** var hovedentreprenør på projektet. Vidnet opfattede sagsøgte **Part A's** rolle som rådgiver. Vidnet blev først involveret i sommerhusprojektet i slutningen af april eller begyndelsen af maj 2015.

Vidne 2 har som vidne forklaret blandt andet, at han er uddannet lærer. Sagsøgte **Part B** er hans fars lillebror. Han har tidligere været ansat hos sagsøgte **Part B**, og har arbejdet på flere af sagsøgte **Part A's** renoverings- og byggeprojekter. Han taler engelsk og kunne derfor kommunikere med sagsøgte **Part A**. Sagsøgte **Part B** oplyste ham om, at sagsøgte **Part A** havde brug for hjælp til at bygge et hus på Bornholm. Det var ikke lige en opgave for vidnet, for han havde faktisk ikke lyst til at tage til Bornholm. Han accepterede dog at tage af sted på grund af hans gode relation til sagsøgte **Part A** og for at hjælpe denne. De drøftede ikke vilkår for hans arbejde udover, at han generelt skulle være et sprogligt bindeled og ellers hjælpe med forskellige opgaver, eksempelvis malerarbejdet. Det svarede til arbejdsopgaver, som han i forvejen udførte på københavnske projekter. Derimod havde sagsøgte **Part B** intet med projektet på Bornholm at gøre. Vidnet kom til Bornholm i begyndelsen af februar. Sommerhusets fundament var allerede støbt. Han ved ikke, hvem, der har støbt fundamentet. Sagsøgte **Part B** stillede arbejdsbil og værktøj til rådighed. Det var altid sagsøgte **Part A**, vidnet talte med om projektet. Hvis de på byggepladsen var usikre på noget, skulle de kontakte sagsøgte **Part A**. Det var også sagsøgte **Part A**, der sørgede for byggematerialer, men småting kunne de selv hente i byggemarkedet. Der var både elektrikere og VVS'ere på byggepladsen. Sagsøgte **Part A** var ikke altid let at få fat på. I en længere periode var det særligt svært at få fat på ham, idet han var på ferie. Vidnet husker ikke, hvilke nærmere problemer de løb ind i, mens sagsøgte **Part A** var på ferie. Vidnet og hans kollegaer har ikke haft noget med et nedgravet dræn at gøre, og de har i øvrigt ikke udført jordarbejder på projektet. Vidnet anså sagsøgte **Part A** for tovholder på projektet.

Vidne 3 har som vidne forklaret blandt andet, at han i Polen er ud-

dannet træteknolog, hvilket er lidt mere end en dansk snedkeruddannelse. Han har tidligere arbejdet for sagsøgte **Part A** med at bygge. Sagsøgte **Part B** oplyste vidnet om, at sagsøgte **Part A** havde brug for hjælp på et byggeprojekt på Bornholm, og da vidnet manglede opgaver i København, accepterede han at tage til Bornholm. Der var forinden ikke nogen nærmere drøftelser om opgavernes omfang udover at vidnet skulle udføre trækonstruktioner, hvilket han havde erfaring med fra andre projekter. Han har ikke deltaget i støbning af fundament. Han deltog ikke i drøftelser om sagsøgte **Part B's** eventuelle rolle i projektet. De var tre kollegaer på projektet, herunder **Vidne 2**. Sagsøgte **Part A** hjalp med at rejse konstruktionen. Vidnet modtog sine opgaver fra **Vidne 2**, der kunne tale engelsk, og derfor kunne kommunikere med sagsøgte **Part A**. Der var et fornuftigt samarbejde om projektet mellem kollegaerne på pladsen og sagsøgte **Part A**. Sagsøgte **Part B** var ikke involveret i byggeriet. Sagsøgte **Part B** var på Bornholm en, måske to gange, blandt andet da deres arbejdsbil skulle byttes. Vidnet ved ikke, hvem der har bestilt materialer til projektet. Hvis de var i bekneb for mindre ting, hentede **Vidne 2** dette i byggemarkedet. De tog jævnligt billeder fra projektet med henblik på at sende dem til sagsøgte **Part A**, der herved kunne følge arbejdet. Vidnet fandt tilsynet med byggeriet mangelfuldt. Der var ikke nogen kontrol med byggeriet i forhold til andre projekter, som han har arbejdet på. Det gjorde det svært for dem at udføre deres arbejde. Vidnet kan ikke komme på konkrete eksempler herpå, men hvis vidnet fik et problem, skulle han forelægge det for **Vidne 2**, der så sms'ede eller mailede problemet til sagsøgte **Part A**. Der kunne ofte gå tid, før sagsøgte **Part A** svarede tilbage. I ventetiden gik projektet i stå. De fik ikke løn i ventetiden, så det manglende daglige tilsyn var meget generende for dem og projektets fremdrift. Alle tre medarbejdere deltog i isoleringsarbejdet. Sagsøgte **Part A** var på det tidspunkt også på byggepladsen, hvor vidnet erindrer, at sagsøgte **Part A** foretog nogle præciserende tegninger direkte på væggen, da opgaven ikke fremgik tydeligt af tegningerne, som de havde adgang til på byggepladsen. Konstruktionen bestod af forskellige elementer, hvilket man ikke kunne se på tegningerne for isoleringen, ligesom man ikke kunne se, hvilke vægge, der skulle isoleres og hvilken form for isolering, der skulle anvendes. Det var som om, der ikke var taget højde for, hvor isoleringen skulle være. De lavede plads til vinduerne efter tegningerne, men de vinduer, der blev leveret, svarede ikke til de vinduer, der var forudsat på tegningerne. Vidnet husker, at han gennem **Vidne 2** spurgte sagsøgte **Part A**, om et vindue skulle rykkes til højre eller venstre eller placeres i midten. Sagsøgte **Part A** tegnede på væggen, hvilken placering og mål. Da han og kollegaerne tog på påskeferie, ef-

terlod de værktøj og materialer på pladsen i forvisning om, at de skulle fortsætte på projektet efter påske. De kom imidlertid ikke tilbage, da sagsøgte **Part B** meddelte dem, at der var problemer på byggepladsen, og at det ville trække ud. Vidnet arbejdede på projektet som selvstændig erhvervsdrivende. Han fakturerede sagsøgte **Part B** og modtog betaling fra sagsøgte **Part B**.

Parternes synspunkter

Sagsøgerne har i et påstandsdokument nærmere anført:

" ...

2.1.1.1 Det skal indledningsvist understreges, at sagsøgerne er forbrugere, mens sagsøgte 1 og 2 er professionelle og har handlet inden for deres hverv i nærværende sag.

2.2 Sagsøgte 1 som totalentreprenør

2.2.1 Til støtte for sagsøgers påstand gøres det principalt gældende, at sagsøgte 1 har påtaget sig rollen som totalentreprenør og dermed er ansvarlig for samtlige fejl og mangler ved ejendommen.

2.2.1.1 Det gøres gældende, at sagsøgerne alene har indgået aftale med sagsøgte 1, hvilket blandt andet fremgår af bilag 126, hvor sagsøgte 1 selv skriver følgende angående sagsøgte 2: "*Jeg bliver nødt til igen at slå fast at jeg ikke "prakkede ham på jer i ond vilje".*

Yderligere har sagsøgte 1, hvilket illustreres i eksempelvis bilag 63, 68, 70, 71, 72, 76, 81, 82 og 86, indgået samtlige aftaler med underentreprenører samt leverandører om levering af arbejdskraft og materialer og har løbende koordineret deres arbejdsydelser undervejs.

Sagsøgerne har således ikke haft kontakt med sagsøgte 1's håndværkere og underentreprenører, herunder sagsøgte 2.

Dette understøtter sagsøgenes påstand om, at sagsøgte 1 er totalentreprenør, idet det fremgår af ovenstående, at sagsøgerne alene har indgået aftale med sagsøgte 1, hvorefter denne selvstændigt har entret med underentreprenører samt leverandører.

Det er mellem sagsøgte 1 og sagsøgerne indgået aftale om, at sagsøgte 1's ydelse – med sagsøgte 1's egne ord: "*... omfatter et nøglefærdigt hus – hvor alle ydelser købes*", jf. bilag 59.

samt styrer betaling heraf, jf. eks. bilag 60, 70, 75, 77, 81 samt 68: "... vil gerne have en kopi af alle fakturaer." Ligeledes da sagsøgte 1 skal bestille tømmer, jf. bilag 76: "Så vi kan styre logistikken på byggepladsen."

Sagsøgte 1 bad ad flere omgange om, at få tilsendt fakturaer direkte til ham, hvorefter han ville sørge for betaling, jf. eksempelvis bilag 73 og 75.

Alle projektets betalinger gik således igennem sagsøgte 1, jf. eksempelvis bilag 59. Det kan ikke ændre på, at sagsøgte 1 generelt styrede betalingerne, at sagsøgerne, *efter sagsøgte 1's anmodning*, direkte overførte et enkelt beløb til sagsøgte 2, fordi sagsøgte 1 var på ferie, jf. bilag 122.

Gentagne gange bliver sagsøgerne bekræftet i deres antagelse om, at sagsøgte 1 er totalentreprenør og derfor styrer projektet og sine håndværkere: "I første omgang er det alene jord og støbearbejderne der skal foregå. Det betyder at der skal tre mand i gang...", "I løbet af ugen har jeg overblik over hvad og hvor tingene skal ske..." og "Jeg vil samtidig gerne snakke økonomi og betaling, så vi har klare aftaler", jf. bilag 67.

Også overfor de lokale håndværkere giver sagsøgte 1 udtryk for, at han er totalentreprenør for byggeriet: "... Har jeg valgt at få gravet og støbt fundament nu og har derfor et sjak ovre for at gøre dette.", jf. bilag 72. Ligeledes ved at skrive: "Jeg skal til og bygge et sommerhus og har folk på øen lige nu for at lave fundamenter.", jf. bilag 75 (min fremhævning).

Han holder derudover tilsyn på ejendommen, jf. bilag 79: "Jeg og **B** tager derover i morgen og hjælper med at rejse spær." og giver anvisninger, jf. bilag 83.

Part B (B)

Det er dog skønsmandens vurdering, at der ikke er udført tilstrækkeligt fagtilsyn med byggeriet, jf. Skønserklæring 1, spørgsmål 30.

2.2.1.5 Det gøres gældende, at sagsøgte 1 har anerkendt, at der er mangler ved ejendommen, udfærdiget af sagsøgte 2, som han er ansvarlig for, hvilket blot underbygger sagsøgte 1's rolle som totalentreprenør.

Dette fremgår blandt andet af bilag 126, hvor sagsøgte 1 skriver følgende til sagsøgerne: "Som tidligere nævnt vil jeg medvirke til at løse de problemer der desværre er opstået efter **Part B's** mislykkede færd på Bornholm..."

Sagsøgte 1 var således på daværende tidspunkt indstillet på at tage ansvaret for at have hyret sagsøgte 2: "Jeg har fra start meddelt at jeg medvir-

ker til afholdelse af omkostninger til retning af **Part B's** fejl etc – hvilket jeg naturligvis står ved !”

Sagsøgte 1 underskriver en erklæring vedrørende teknisk dokumentation ved sin færdigmelding af ejendommen til kommunen og erklærer hermed, at bygningen er opført i overensstemmelse med byggelovens formål og bygningsreglementets bestemmelser, jf. bilag 127 og 128.

2.2.1.6 Det gøres gældende, at sagsøgte 1 også på denne baggrund har anerkendt sit ansvar for bygningens håndværksmæssige udførelse.

2.2.1.7 Det gøres på baggrund af ovenstående gældende, at sagsøgte 1 er ansvarlig som totalentreprenør for samtlige fejl og mangler ved ejendommen.

2.3 Sagsøgte 1 som totalrådgiver

2.3.1 Til støtte for sagsøgers påstand gøres det subsidiært gældende, at sagsøgte 1 har påtaget sig rollen som totalrådgiver og dermed er ansvarlig for samtlige fejl og mangler ved ejendommen.

2.3.1.1 Det fremgår af det fremlagte, at sagsøgte 1 både var projekterende rådgiver samt projekt- og byggeleder, hvilket sagsøgte 1 selv har anerkendt, jf. bilag 108, hvor det anføres:

”... men alene har fungeret som **totalrådgiver**, hvilket min aftale med din klient(sagsøgerne) også beskriver.” (min fremhævning).

Dette understøttes af, at sagsøgte 1 eksempelvis indhentede alle tilbud og projekterede al tegningsmateriale, jf. eks. bilag 63, 80 samt 97.

Sagsøgte 1 planlagde og tilrettelagde hele byggeriet, jf. bilag 85: ”... ikke tvivl om hvordan dette sker – og jeg er på mailen..” og ”Jeg har valgt at rygning lægges i mørtel”.

Sagsøgte 1 havde endvidere, som den eneste, kontakten til sagsøgte 2 jf. ovenfor under punkt 2.2.1.1 samt nedenfor under punkt 2.5.1.2, og ændrede tegningsmaterialet løbende, jf. bilag 74.

Yderligere håndterede han de problematikker, som opstod med naboen i forbindelse med byggeansøgningen til kommunen, jf. bilag 64.

2.3.1.5 Yderligere gøres det gældende, at de i skønserklæringen anførte udførelsesfejl kunne være undgået, såfremt sagsøgte havde ført tilstrækkeligt tilsyn med byggeriet.

Da sagsøgte 2's håndværkere aldrig kom tilbage efter påske, antog sagsøgte 1 sin ven [redacted] Vidne 1, der er elektriker og lydmand i DR, som håndværker, jf. bilag 99 og 100.

Sagsøgte 1 samt [redacted] Vidne 1 færdiggjorde herefter størstedelen af byggeriet selv.

2.3.1.6 Det gøres på baggrund heraf gældende, at sagsøgte 1, som er ansvarlig for [redacted] Vidne 1, samt for sit eget håndværksarbejder, er ansvarlig for de udførelsesmangler, som deres arbejde har resulteret i.

Sagsøgte 1 har således gjort sig skyldig i ansvarspådragende fejl og forømmelser under sit arbejde med ejendommen, hvilket underbygges af begge skønserklæringer.

2.3.1.7 Det gøres endvidere gældende, at der forelægger den nødvendige kausalitet mellem sagsøgte 1's adfærd og de påviste mangler, og at der er dokumenteret et tab, jf. den supplerende skøns-erklæring.

2.3.1.8 Det gøres på baggrund af ovenstående gældende, at sagsøgte 1 er ansvarlig som totalrådgiver for samtlige fejl og mangler ved ejendommen.

2.4 Sagsøgte 1's ansvar

2.4.1 Til støtte for sagsøgers påstand gøres det mere subsidiært gældende, at sagsøgte 1 er helt eller delvist ansvarlig for ejendommens mangler ved at have påtaget sig et sådan særegent ansvar overfor sagsøgerne, som fremgår af sagen.

2.5 Sagsøgte 2's ansvar

2.5.1 Det gøres gældende, at sagsøgte 2 som underentreprenør er ansvarlig for de foreliggende udførelsesmangler i henhold til skønserklæringerne, jf. afsnit 2.7 nedenfor om mangler.

2.5.1.1 Det gøres gældende, at sagsøgte 2 som underentreprenør, er ansvarlig for de ejendommens udførelsesmangler.

... gsvist blev ... med a ... gar ... holdte sagsøgte 1 ... 67

Både sagsøgte 2 og sagsøgeren ... risekontrakten i bilag 89, id ... øgte 2 og sagsøger aldrig har kontraheret, hvorefter dette er et proforma-dokument som blev konstrueret af sagsøgte 1 den 3 ... 2 ... ndelse ...

Dette ... r ligel ... som sa ... KAT, jf. bilag ...

2 ... D ... entreprisekontrakten er uevlig, og at ... n skriftligt eller mundtli ... dgået en direkte aftale sagsøgerne og sagsøgte 2 imellem ...

Det gøres g ... nde, at sa ... ar optråd som u ... ntreprenør på ... ed eksempelvis at m ... vil det l ... dskrive regni ... amt aflønne ansatte.

2.5.1.4 I øjeblikket gøres det gældende, at det er sagsøgte 2, der b ... er ansvarlig for at have anvist fuldstændig uky ... personer til at bygge ... endommen i sit firmas ...

2.5.1.5 Det gøres endvidere gældende, at sagsøgte 2 har deltaget i afsætning på grunden, givet anbefaling ... fundering og deltaget i konstruktion af ... og taglod, hvilket har givet ganske væ ... net, hvorefter ... des gør ham ansvarlig.

2 ... de omkring ... projektet, samt af bilag 74, h ... s ... til byggeriet til sagsøgte 2 ... am ... til sine folk på Bornholm.

Dette understøttes endvidere a ... vor sagsøgte 1 oplyser ... og 2 tager til Bornholm for at: "... hjælpe ... r" og "... sikre alle detaljer på t ...

... stø ... for l ... es til bilag 83, hvorefter ... sagsøgte 1 sendte en mail med anvendelsesmuligheder til ... hånd ... rkerne med ... gte 2 C ...

Ligeledes fremgår det af b ... sagsøgte 2 er på billedet, at sagsøgte 2 var på Bornholm i forbindelse med bygg ... ktet den 18.

sagsøgte 2 ikke har haft deltagelse i sag [redacted] pro [redacted]

2.6.1.1 Det gøres ydermere gældende, at sagsøgte 2 er ansvarlig for at levere værktøj, maskiner, trillebør, sager og sække, af mærket hans firma, og videre også en automatisk påtegningsskriver.

Dette er støttes af fremsendte billeder af navn er på flere af de på byggepladsen brugte værktøj samt maskiner.

2.6.1.2 Det gøres yderligere gældende, at sagsøgte 2 som entreprenør, er ansvarlig for de udførte udførelsesmangler, som er indtil den tid hvor arbejdet forlod byggepladsen.

Sagsøgers beløbsmæssige påstand indeholder i sagsøgelse

2.6.1.1 Det kan konstateres, at sagsøgte 2 muligvis ikke skal hæfte for håndværksmæssige mangler, idet sagsøgte 2 kun er ansvarlig for projektets håndværksmæssige samt udførelsesmangler og muligvis ikke for de mangler, som er udført efter håndværkerne forlod byggepladsen.

2.6.1.2 I den forbindelse gøres det gældende, at det konstateres, at sagsøgte 2 ikke har været medvirkende til de arbejder, som blev udført efter at sagsøgte 2's håndværkere havde forladt byggepladsen.

Det konstateres, at sagsøgte 2 har ansvaret for lægning af gulvbrædder på byggepladsen, som er nævnt i sagsøgelse.

2.6.1.3 Det gøres yderligere gældende, at sagsøgte 2 efter overlæggelse med Retten, skal foretage den skønsmæssige fordeling af sagsøgers påstand på baggrund af hovedårsagslæren, med grundlag i det fremsendte materiale samt i den forbindelse gøres det gældende, at sagsøgte 2 har ansvaret for lægning af gulvbrædder på byggepladsen, som er nævnt i sagsøgelse.

[redacted]

7.1.1 Til støtte for den nedskrevne påstand gøres det gældende, at dommen er behæftet med håndværksmæssige mangler, hvilket fremgår af skønserklæring af 2. august 2017 samt udførelseserklæring af 3. november 2017, hvilket punkt for punkt udføres følgende:

Således vurderer han, at den anvendte mørtel, som er udvalgt af sagsøgte 1, ikke er egnet til at sikre en af middeldagerlige bygninger, jf. skønserklæringen spørgsmål 10.

Derudover vurderer han, at den anvendte mørtel, som er udvalgt af sagsøgte 1, ikke er egnet til at sikre en af middeldagerlige bygninger, jf. skønserklæringen spørgsmål 10.

Derudover vurderer han, at der ikke er tilstrækkelig ventilering i forbindelse med bygningen, jf. skønserklæringen spørgsmål 3.

Oventilnævnte mangler kan kategoriseres som udførelses- og/eller skyl- mangler, som kan henføres til sagsøgte 1, jf. skønserklæringen spørgsmål 14-16 samt 17. Disse mangler kan undregnes på de sagsøgte 2 er tilstede ved opførelsen af bygningen, jf. bilag 78 og 79.

2.7.5.1 Det gøres gældende, at sagsøgte 1 er ansvarlig for samtlige mangler, som kan henføres til udførelsesfeil og/eller projektmangler, samt at sagsøgte 2 er ansvarlig for samtlige mangler, som kan henføres til udførelsesfeil og/eller projektmangler.

2.7.5 Udvendigt arbejde og vedligeholdelse

2.7.5.1 Det gøres gældende, at der foreligger mangler ved det udførte arbejde, som kan henføres til sagsøgte 1, jf. skønserklæringen spørgsmål 14-16 samt 17. Disse mangler kan undregnes på de sagsøgte 2 er tilstede ved opførelsen af bygningen, jf. bilag 78 og 79.

Således vurderer han, at der foreligger mangler ved det udførte arbejde, som kan henføres til sagsøgte 1, jf. skønserklæringen spørgsmål 14-16 samt 17. Disse mangler kan undregnes på de sagsøgte 2 er tilstede ved opførelsen af bygningen, jf. bilag 78 og 79.

Således vurderer han, at der foreligger mangler ved det udførte arbejde, som kan henføres til sagsøgte 1, jf. skønserklæringen spørgsmål 14-16 samt 17. Disse mangler kan undregnes på de sagsøgte 2 er tilstede ved opførelsen af bygningen, jf. bilag 78 og 79.

Endvidere vurderer han, at der foreligger mangler ved det udførte arbejde, som kan henføres til sagsøgte 1, jf. skønserklæringen spørgsmål 14-16 samt 17. Disse mangler kan undregnes på de sagsøgte 2 er tilstede ved opførelsen af bygningen, jf. bilag 78 og 79.

Konklusionen er, at der foreligger mangler ved det udførte arbejde, som kan henføres til sagsøgte 1, jf. skønserklæringen spørgsmål 14-16 samt 17. Disse mangler kan undregnes på de sagsøgte 2 er tilstede ved opførelsen af bygningen, jf. bilag 78 og 79.

Isopar er udført korrekt i forhold til de gældende bestemmelser, jf. skønserklæringen spørgsmål SS 15 og sagsøgte 1's bilag C. Denne burde være sømnet på Osmunderrør og lister, men er proppet med skum og sømnet med store sømme. I skønserklæringen er der nævnt følgende: "... hullet i vindrammen dækkes af et tes for dvalgte sømme..."

gøres here
ka... ørelse... er
tilsyn og byggesty...
m... henføres til udførelsesfeil.

2. Udværelse – udbedring i alt kr. (+0.000,-)

2... at der... gler...
arbejde... støttes... serkl... spø... 19-20 samt
spørgs... 10 i d... kønse...

S... anden vurderer, at den anvendte opbygning er forkert projekteret
r... smæssig korrekt udført. Desuden er
n... ikke udført ordentligt.

... de... kan kategoriseres...
... sesfejl, men... des tillige... by... styling...
samt forl... isninger fra sagsøgte...

2... at sagsøgte 1 er ansvarlig for samtlige mangler, som kan henføres til udførelsesfeil og/eller projekteringsfejl i tilsyn og byggestyring, samt at sagsøgte 2 er ansvarlig for samtlige mangler, som kan henføres til udførelsesfeil.

2.7.8 Køkken - ... i alt k...

2.7.8.1 Det g... at der foreligger mangler ved det udførte arbejde...
... r... klæringens spørgsmål 21 samt
spørg...

S... vurderer, at... nichen ikke er udført i overensstemmelse med...

Overstående mangler kan kategoriseres som udførelsesfejl, men skyldes tillige manglende tilsyn og byggestyring fra sagsøgte 1.

Køkkenet blev monteret af sagsøgte 1's ven Vidne 1, efter at han selv havde fortaget planlægningen.

Det g... at sagsøgte 1 er ansvarlig for samtlige mangler, som kan henføres til udførelsesfeil og/eller projekteringsfejl i tilsyn og byggestyring, samt at sagsøgte 2 er ansvarlig for samtlige mangler, som kan henføres til udførelsesfeil.

stallationer

2.7.9.1 Det gøres gældende, at forudsætningerne for at kunne påregne understøttes af skønserklæringens spørgsmål 22-23 samt spørgsmål SS 12 i den supplerende skønserklæring.

Skønsmanden vurderer, at udbudningerne er mangelfulde og har været udført med mangler.

Endvidere er røgalarmet forkert monteret, og skønserklæringens spørgsmål 24-25 samt spørgsmål SS 13 i den supplerende skønserklæring.

Overensstemmende angives som udførelsesfejl, men skyldes manglende tilsyn samt forkerte anvisninger fra sagsøgte 1.

Det gøres herefter gældende, at sagsøgte 1 har ansvar for mangler, som henføres til udførelsesfejl og/eller projektering og tilsyn og projektering, samt at sagsøgte 2 har ansvar for mangler, som henføres til udførelsesfejl.

2.7.10 Vandtømning – udbedring i alt kr. 15.000,-

2.7.10.1 Det gøres gældende, at sagsøgte 1 har ansvar for arbejdet. Dette understøttes af skønserklæringens spørgsmål 24-25 samt spørgsmål SS 13 i den supplerende skønserklæring.

Vendindledningen er ifølge den supplerende skønserklæring spørgsmål SS 13 i den supplerende skønserklæring korrekt og er ikke af en sådan standard som vist på billederne i bilag 120 samt bilag 121.

Det gøres herefter gældende, at sagsøgte 1 har ansvar for mangler, som henføres til udførelsesfejl og/eller projektering og tilsyn og projektering, samt at sagsøgte 2 har ansvar for mangler, som henføres til udførelsesfejl.

2.7.10.2 Det gøres herefter gældende, at sagsøgte 1 har ansvar for mangler, som henføres til udførelsesfejl og/eller projektering og tilsyn og projektering, samt at sagsøgte 2 har ansvar for mangler, som henføres til udførelsesfejl.

4. Soler

2.7.11.1 Det gøres gældende, at sagsøgte 1 har ansvar for mangler ved det udførte arbejde. Dette understøttes af spørgsmål SS 15 i den supplerende skønserklæring.

prisaftalen anført i [redacted]. Det [redacted] her-
re [redacted] nes tabshævningspligt – særligt i relation
til opretholdelse af inæktet og r [redacted] mentet.

Aftalen mellem bygherre og entreprenøren om udbudelse

Det gøres [redacted] at entre [redacted] ftale [redacted] arts [redacted] kal tillægges
værdi [redacted] talegr [redacted] bygher [redacted] n, herun-
der [redacted] ramningen [redacted] alen var en k [redacted] ne af
p [redacted] s mundtlige aftale.

[redacted] ygherre eller entreprenør [redacted] på noget tidspunkt ukendegi-
vet ikke at være foretaget hermed til entre [redacted] agesom
[redacted] der do [redacted] eret ved e-mail [redacted] ygh [redacted] n-
[redacted] ør anså de [redacted] n proforn [redacted]

Aftalen mellem rådgiver og entreprenøren

Det bestrides, at rådgiver lejede entreprenørens arbejdskraft, her [redacted]
underentreprenører til brug for sommerhusbyggeriet.

Det gøres gældende, at entreprenøren ikke [redacted] r løftet bevisbyrden for, at [redacted]
der mellem råd [redacted] entre [redacted] rådgæt [redacted] sle-
je, herunder [redacted] ble, at frem [redacted] tation for aft [redacted] ll
[redacted] driver og entreprenøren om arbejdsleje eller betalingsudskriter eller
lig [redacted]

D [redacted] er en [redacted] et [redacted]
p [redacted] rådgiver alene [redacted] tnings [redacted] det omfang
der foreligger fejl og/eller forsømmelser i forbindelse med opgavens
løsning if. bl.a. ABR 89, pkt. 6 [redacted] ledes ikke ansvarlig for
u [redacted] reprenøren, dennes underentreprenører eller
for [redacted] ører som forestod færdigudf [redacted] enøren
h [redacted] t pladsen.

D [redacted] ale o [redacted] dv [redacted] erstat [redacted] fref [redacted] de,
[redacted] ene ar [redacted] af [redacted] e [redacted] es f [redacted]
standard kan siges at være [redacted] ndelse med projektering

sagsøgte 1 ikke [redacted]
 [redacted] te [redacted] [redacted]
 [redacted]
 If [redacted] bestiller sagsøgte 1 yderligere materiale, lige fra [redacted]
 drejning af ledninger, tilbud på [redacted] rmerpumpe mv. samment
 d [redacted] are om, at sagsøgte 2 var entreprenør skulle han varetage den
 pågældende opgave.

Jf. bilag 82 sagsøgte 1 el/ov [redacted] af e [redacted] ndommen,
 både til [redacted] eplad [redacted] ætning [redacted] huset.

Jf. bilag 83 instruere sagsøgte 1, en af de pågældende medarbejder på
 b [redacted] l [redacted] udføre sit arbejde.

Jf. bilag 84 instruerer sagsøgte 1, rvs [redacted] et, hvordan arbejdsingen er
 [redacted] il a [redacted] et rør til varmeve [redacted]

Jf. bilag 85 [redacted] r sagsøgte 1, sagsøgte [redacted] [redacted]
 [redacted] an er på ferie [redacted] i forhold til den nuværende status på byggeriet,
 m [redacted] til de ting der skal laves og hvordan de bliver lavet.

Int. bilag 86, mail korrespondancen af den 16. marts 2015, henvender
 sagsøgte 1 sig til Fridolf [redacted] ng, om [redacted] stil [redacted] sy-
 net havde været ud på byggepladsen og k [redacted] iskeret det stillads der var [redacted]
 anvendt til at a [redacted] ed, hv [redacted] sagsøgte 1 g [redacted] s så
 arbejdet [redacted] f [redacted] tte

Jf. [redacted] er sagsøgte [redacted] mandskab/ gravmaskine til byg-
 gepl [redacted] [redacted] ed byggeprojektet.

S [redacted] gte 2, havde [redacted] ede en entrepriseaftale var d [redacted] gte
 2 [redacted] end [redacted] g d [redacted] [redacted] t
 o [redacted] materiale.

Ad mangler i det udførte arbejde

*Mangler i forhold til gulvkonstruktion og fl [redacted] ikke [redacted]
 sagsøgte 2 der har udført det pågældende arbejde. Det er med hensyn til
 [redacted] ke e [redacted] at af [redacted] ger 2, uagtet entre [redacted] af [redacted]*

S [redacted] te 1 h [redacted] tal [redacted] y med [redacted] dar [redacted] e skal
 [redacted] n sker [redacted] s [redacted] t [redacted] n [redacted] t [redacted]

Det bestrides, at sagsøgte 2 kan gøre [redacted] fatningsans [redacted] z for det på-
 gældende [redacted]

rassen. Terrassen laves først efter at alle vinduer er indlagt og baderummet er færdigt.

Grundstruktur og fundament – det pågældende arbejde er ikke udført af sagsøgte 2. Der har i den forbindelse været andre medarbejdere på bygningen, som har tilrettelagt og søgt at udføre arbejdet.

Vinduer – arbejdet efter installation og kontrol af vinduer er udført af sagsøgte 1, der har forestået dialogen med medarbejdere og fortalt dem, hvordan arbejdet skulle anvendes, hvordan det skulle udføres og hvem der skulle føre kontrollen.

Indvendige vægge – arbejdet efter sagsøgte 2 er indført i bygningen.

Tag – det pågældende arbejde er udført af sagsøgte 1. Det er således sagsøgte 1 der både har valgt materialet samt måden konstruktionen udføres på. De resterende materialer bliver således returneret på baggrund af sagsøgte 1 anvisning.

Indvendige vægge – det pågældende arbejde er ikke udført af sagsøgte 2. Medarbejderne var nødsaget til at forlade byggepladsen. Arbejdet er udført efter sagsøgte 1 vejledning og kontrol.

Baderummet – det er sagsøgte 1 der har instrueret og vejledt håndværkerne i baderummet.

Sagsøgte 1 har fået i opførelsen af køkkenet på terrassen, samt tilførsel eller installationerne, hvorfor kravet ikke kan gøres gældende over for sagsøgte 2. Der kan eventuelt ske fradrag for det pågældende arbejde til sagsøgers påstand på følgende arbejde:

Køkkenet

Vinduer

Fundamentet og gulvet

[REDACTED] projekter	[REDACTED]	[REDACTED] 0
Opførelse af nyt fælles toilet	1.000.000,00	
10 [REDACTED] af den 22.07.2015 Fl og VVS		51.185,38
1 [REDACTED] 112, faktura af den 1 [REDACTED] arbeide kr. 11400,		[REDACTED]
k [REDACTED] ng til dræning, køkkenmontering, udsug bad		25.875,00
12: bilag 110, anlægsgartner		[REDACTED] 0
1 [REDACTED] bygge [REDACTED] 2017		[REDACTED]
Rådgiver		- 43.875,00
Terræ [REDACTED] ndam [REDACTED]		[REDACTED]
(- 65 [REDACTED] ikt bygg [REDACTED] t til sagsøgte		[REDACTED] 906,00
E [REDACTED] let		- 62.930,00
V [REDACTED] b [REDACTED]		- 56.434,00
[REDACTED] ejde		- 48.745,00
Fejlre [REDACTED] ng af dræn		17.063,00
[REDACTED] ejde		[REDACTED] 00
[REDACTED] ejde opret		[REDACTED] 000,00
I alt		[REDACTED] 1.015.000,98

Der er ikke betalt for nye materialer, idet sagsøgerne selv skulle stå for indkøb og levering af materialer. Der er således blevet anvendt materiale på huset som er blevet leveret af sagsøgerne og deres rådgivere, hvorfor sagsøgte 2 ikke skal betale for disse materialer. Der er blevet bygget med det materiale der er blevet stillet til rådighed af sagsøgte 1.

Sagsøgte 1, har oplyst, at han har opfyldt sin vejledningspligt i forhold til byggearbejdet. Sagsøgte 2 har gjort opmærksom på de fejl der var i arbejdet. Sagsøgte 1 har gjort opmærksom på mangler i arbejdet.

Sagsøgte 1 har oplyst, at han har betalt for det arbejde der er udført af sagsøgte 2 for en værdi af 1.015.000,00. Sagsøgerne har ikke betalt mere end det til sagsøgte 2.

Sagsøgte 1 har oplyst, at det arbejde der er udført af sagsøgte 2, ikke har en værdi af 792.740,00, da entrænsarbejdet kun indeholdte begrænset arbejde til at sætte den træsele.

Sagsøgte 1 har oplyst, at han har betalt for det arbejde der er udført af sagsøgte 2 for en værdi af 1.015.000,00. Sagsøgte 2 har oplyst, at han har betalt for det arbejde der er udført af sagsøgte 1 for en værdi af 792.740,00. Sagsøgte 1 har oplyst, at han har betalt for det arbejde der er udført af sagsøgte 2 for en værdi af 1.015.000,00. Sagsøgte 2 har oplyst, at han har betalt for det arbejde der er udført af sagsøgte 1 for en værdi af 792.740,00.

Udførelse af sagsøgte 1's forpligtelse

Til besvarelse af sagsøgte 1's forpligtelse på kr. 2.100.000,- er sagsøgerne blevet oplyst om, at sagsøgte 1 har på byggeriet. Der er blevet betalt kr. 106.250,00 for det udførte arbejde if. bilag b og sagsøgte 2 har betalt den pågældende arbejdslosgodtgørelse til sagsøgte 2 har foretaget, if. bilag 123.

Til besvarelse af sagsøgte 1's forpligtelse på kr. 2.100.000,- er sagsøgerne blevet oplyst om, at sagsøgte 1 har på byggeriet. Der er blevet betalt kr. 106.250,00 for det udførte arbejde if. bilag b og sagsøgte 2 har betalt den pågældende arbejdslosgodtgørelse til sagsøgte 2 har foretaget, if. bilag 123.

Til besvarelse af sagsøgte 1's forpligtelse på kr. 2.100.000,- er sagsøgerne blevet oplyst om, at sagsøgte 1 har på byggeriet. Der er blevet betalt kr. 106.250,00 for det udførte arbejde if. bilag b og sagsøgte 2 har betalt den pågældende arbejdslosgodtgørelse til sagsøgte 2 har foretaget, if. bilag 123.

Til besvarelse af sagsøgte 1's forpligtelse på kr. 2.100.000,- er sagsøgerne blevet oplyst om, at sagsøgte 1 har på byggeriet. Der er blevet betalt kr. 106.250,00 for det udførte arbejde if. bilag b og sagsøgte 2 har betalt den pågældende arbejdslosgodtgørelse til sagsøgte 2 har foretaget, if. bilag 123.

Som besvarelse af sagsøgte 1's forpligtelse på kr. 2.100.000,- er sagsøgerne blevet oplyst om, at sagsøgte 1 har på byggeriet. Der er blevet betalt kr. 106.250,00 for det udførte arbejde if. bilag b og sagsøgte 2 har betalt den pågældende arbejdslosgodtgørelse til sagsøgte 2 har foretaget, if. bilag 123.

Til støtte for sagsøgeres subsidiær påstand

Sagsøgerne har påstået, at sagsøgte 1's forpligtelse på kr. 2.100.000,- er sagsøgerne blevet oplyst om, at sagsøgte 1 har på byggeriet. Der er blevet betalt kr. 106.250,00 for det udførte arbejde if. bilag b og sagsøgte 2 har betalt den pågældende arbejdslosgodtgørelse til sagsøgte 2 har foretaget, if. bilag 123.

Sagsøgerne har påstået, at sagsøgte 1's forpligtelse på kr. 2.100.000,- er sagsøgerne blevet oplyst om, at sagsøgte 1 har på byggeriet. Der er blevet betalt kr. 106.250,00 for det udførte arbejde if. bilag b og sagsøgte 2 har betalt den pågældende arbejdslosgodtgørelse til sagsøgte 2 har foretaget, if. bilag 123.

Sagsøgerne har påstået, at sagsøgte 1's forpligtelse på kr. 2.100.000,- er sagsøgerne blevet oplyst om, at sagsøgte 1 har på byggeriet. Der er blevet betalt kr. 106.250,00 for det udførte arbejde if. bilag b og sagsøgte 2 har betalt den pågældende arbejdslosgodtgørelse til sagsøgte 2 har foretaget, if. bilag 123.

..."

Part A har under hovedbehandlingen nærmere redegjort for deres opfattelse af sagen if. bilag 123. Part A har påstået, at sagsøgte 1's forpligtelse på kr. 2.100.000,- er sagsøgerne blevet oplyst om, at sagsøgte 1 har på byggeriet. Der er blevet betalt kr. 106.250,00 for det udførte arbejde if. bilag b og sagsøgte 2 har betalt den pågældende arbejdslosgodtgørelse til sagsøgte 2 har foretaget, if. bilag 123.

Part A har påstået, at sagsøgte 1's forpligtelse på kr. 2.100.000,- er sagsøgerne blevet oplyst om, at sagsøgte 1 har på byggeriet. Der er blevet betalt kr. 106.250,00 for det udførte arbejde if. bilag b og sagsøgte 2 har betalt den pågældende arbejdslosgodtgørelse til sagsøgte 2 har foretaget, if. bilag 123.

Part A har påstået, at sagsøgte 1's forpligtelse på kr. 2.100.000,- er sagsøgerne blevet oplyst om, at sagsøgte 1 har på byggeriet. Der er blevet betalt kr. 106.250,00 for det udførte arbejde if. bilag b og sagsøgte 2 har betalt den pågældende arbejdslosgodtgørelse til sagsøgte 2 har foretaget, if. bilag 123.

Sagsøgeres begrundelse og resultat

Der er mellem sagsøgerne og sagsøgte 1 indgået en aftale om opførelse af bygningen. Der foreligger ikke mellem sagsøgerne og sagsøgte 1 nogen skriftlig aftale herom, herunder sagsøgerne har påstået, at sagsøgte 1's forpligtelse på kr. 2.100.000,- er sagsøgerne blevet oplyst om, at sagsøgte 1 har på byggeriet. Der er blevet betalt kr. 106.250,00 for det udførte arbejde if. bilag b og sagsøgte 2 har betalt den pågældende arbejdslosgodtgørelse til sagsøgte 2 har foretaget, if. bilag 123.

Part A har påstået, at sagsøgte 1's forpligtelse på kr. 2.100.000,- er sagsøgerne blevet oplyst om, at sagsøgte 1 har på byggeriet. Der er blevet betalt kr. 106.250,00 for det udførte arbejde if. bilag b og sagsøgte 2 har betalt den pågældende arbejdslosgodtgørelse til sagsøgte 2 har foretaget, if. bilag 123.

Part A har påstået, at sagsøgte 1's forpligtelse på kr. 2.100.000,- er sagsøgerne blevet oplyst om, at sagsøgte 1 har på byggeriet. Der er blevet betalt kr. 106.250,00 for det udførte arbejde if. bilag b og sagsøgte 2 har betalt den pågældende arbejdslosgodtgørelse til sagsøgte 2 har foretaget, if. bilag 123.

til sagsøgeren [redacted] Part B's [redacted] Part A's [redacted] et [redacted] rette [redacted] dok [redacted] s til grund som regul [redacted] orhold i pro [redacted]

inangel [redacted] rningt analegrundlag mellem parterne ma deres artale fastlæg [redacted] og udfyldes ud fra sagens øvrige oplysninger. Retten måer ikke, [redacted] ri er tilstræk [redacted] punkte [redacted] at sag [redacted] Part A [redacted] derfor sagsøgeren [redacted] get sig [redacted] om to [redacted] rens [redacted] rojektet.

På grund [redacted] he [redacted] Part A's forklaringer [redacted] lie korrespo [redacted] mellem blandt andet parterne lægger retten til grund, at sagsøgte Part A [redacted] ataget sig opgaven som totalrådgiver på som [redacted] ektet. Dels har sagsøgte Part A selv om sin opgave i projektet betegnet sig som totalrådgiver, dels har han [redacted] vejs i [redacted] projektet påaget sig [redacted] pro [redacted] yndighedsbetale [redacted] g, by [redacted] else [redacted]

[redacted] ertil komm [redacted] sagsøgte Part A [redacted] valgt entreprenø [redacted] pro [redacted] ligesom ha [redacted] retaget materialebest [redacted]

Da sagsøgte Part A overfor sagsøgerne har påtaget sig at være totalrådgiver på [redacted] de på [redacted] ere rådgiveraftale, eksempelvis en rådgiveraftale på grundlag af branchedokumentet ABR89 (Almindelige bestemmelser for teknisk rådgivning og bistand), og da ABR89 bestemmelser om [redacted] det ansvar og hæftelse i [redacted] anse [redacted] ific [redacted] g [redacted] by [redacted] di disk norm i øvrigt for totalrådgivere, kan branchedokumentets bestemmelser om begrænsning af tot [redacted] eres an [redacted] eelse i [redacted] de i forholdet mellem [redacted] gorne og sagsøgte Part A [redacted]

Der er ud [redacted] rklæring [redacted] grundlag af skønserklæringerne lægger rette [redacted] rhusets gulvkonstruktion [redacted]

[redacted] end [redacted] n, e [redacted], vandtilfø [redacted] isolering som nærmere besk [redacted] opgjort i [redacted] går [redacted] lær [redacted] lerr [redacted] it andet pro [redacted] ringsfejl [redacted] e tilsyn og [redacted]

Retten læ [redacted] Part A's egen forklaring til grund, at han i byggebetonen fra jante [redacted] naj har foretaget enkelte tilsyn [redacted] idelse [redacted] tøbning af fundament og [redacted] g af op [redacted] samt enkelte tilsyn efter sagsøgte Part B's [redacted] ker [redacted] le fo [redacted] pladsen. Sagsøgte Part A [redacted] dere [redacted] var [redacted] ds [redacted] nog [redacted] ns k [redacted] det [redacted]

En skønserklæring er skønsmanden anmo [redacted] n at vurder [redacted] idt andet hvor [redacted] g [redacted] n tilsyn [redacted] g [redacted] estyring, der er nødvendigt to [redacted] byggeprojekt af den [redacted]

følge med sagsøgerne. Sagsøgerne har påberopt sig, at sagsøgte Part A til følge af det anførte tager retten til følge med 1.052.160 kr.

Sagsøgte Part A's selvstændige påstand overfor sagsøgerne tages ikke til følge, idet posterne, som kravet omfatter, må beskrives manglet ved de påkrævede arbejder som beskrevet i kontrakten.

Sagsøgte Part B har i sine sagssøgtes 2015 indtændte kontrakter dansk og polsk håndværkere, som han har skaffet til at opføre sommerhuset. I underentreprisekontrakterne er sagsøgte Part B angivet som hovedentreprenør.

Uanset det af sagsøgerne som bygning den 1. januar 2016 og af sagsøgte Part B som brugt underskrevet af sagsøgte Part B Entreprenør, som angives til grund for aftalegrænserne mellem parterne som sagsøgte Part B, finder retten i den samlede vurdering af sagen, at sagsøgte Part B har indgået underentreprisekontrakter offret på både dansk og polsk med polske håndværkere, som sagsøgte Part B har benævnt sig som hovedentreprenør, at håndværkerne på underentreprisekontrakterne udførte byggeriet har anvendt sagsøgte Part B's arbejdsbil og værktøj, samt at denne sagsøgte Part B har overført sagsøgerne for udførelse af arbejdet, som sagsøgte Part B har sig med byggeriet på en sådan måde, at han overfor sagsøgerne har fremstået som hovedentreprenør.

Det går af mailkorrespondance, at støbning af fundamentet har fundet sted i slutningen af 2015. Sagsøgte Part B og hans håndværkeres forklaring om, at de ikke har udført støbningen, sammenholdes med, at

Sagsøgte Part B's håndværker har påberopt sig, at sagsøgte Part B har erstatning for arbejdet. Sagsøgte Part B er ved at erstatte arbejdet med nye arbejder. Skønsmanden herom påberopt sig, hvorvidt fundamentet er udført håndværksmæssigt korrekt og har den rette udformning til det opførte sommerhus. Det er skønsmandens opfattelse, at støbningen er udført i henhold til tegningerne. Det er skønsmandens bedste skøn at udførelsen af arbejdet er således som forudsat af de pågældende byggeri. Retten lægger herunder til grund, at skønsmandens opgave af arbejder ved sommerhuset er udført i henhold til tegningerne og er udført i henhold til guldstandard. Sagsøgte Part B's arbejder er udført.

Som følge af det anførte tager retten tillige sagsøgeres erstatningspåstand overfor sagsøgte Part B til følge med 1.052.160 kr., hvortil kommer et beløb

